

TRONDHEIM KOMMUNE

Granåsen barnehager
Brannhaugen, Kolsås og Granåsen

Årsplan 2023-26

Granåsen barnehager
fremmer drømmer og livsglede

INNHold

ÅRSPLAN GRANÅSEN BARNEHAGER 2022	3
BARNEHAGENS VISJON OG VERDIGRUNNLAG	4
BARNEHAGENS KJERNEVERDIER	5
FORELDRESAMARBEID	6
OVERGANGER	8
Overganger innad i barnehagen	9
Overgang mellom barnehage og skole	9
BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHold	10
Omsorg	10
Lek	10
Danning	11
Læring	11
Vennskap og fellesskap	12
Kommunikasjon og språk	12
PROGRESJONSPLANER	13
Kommunikasjon, språk og tekst	14
Kropp, bevegelse, mat og helse	15
Kunst, kultur og kreativitet	16
Natur, miljø og teknologi	17
Antall, rom og form	18
Etikk, religion og filosofi	19
Nærmiljø og samfunn	20
ENHETSAVTALENS PERIODEMÅL 2023 - 2026	21
Bærekraft	22
BARNEHAGENS SATSINGSOMRÅDER	23
Barn og rom	23
Grønt Flagg	24
Friluftsliv og uteglede	25
Kosthold og matglede	26
TRADISJONER	27
REKOM-LUBA	28
BARNEHAGENS ARBEIDSMÅTER VURDERINGSARBEID OG DOKUMENTASJON	29
Barnehagens arbeidsmåter	29
Vurderingsarbeid	29
Dokumentasjon	30

ÅRSPLAN GRANÅSEN BARNEHAGER 2023

Årsplanen er laget med utgangspunkt i *Barnehageloven*, *Rammeplanen* og *Enhetsavtalen*. Enhetsmålene i Enhetsavtalen er utarbeidet av Trondheim kommune og førende for alle kommunale barnehager i perioden 2023 – 2026.

Årsplanen er i første omgang et arbeidsverktøy for barnehagepersonalet og skal dokumentere barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen skal også gi informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, samarbeidspartnere og andre interesserte. Granåsen barnehager er en lærende organisasjon. På bakgrunn av pedagogiske og faglige vurderinger kan innholdet i årsplanen endres.

Det er barnehagepersonalet som fastsetter innholdet i årsplanen, dette gjøres med utgangspunkt i tidligere erfaringer, dokumentasjoner og evalueringer. Årsplanen er også godkjent i Samarbeidsutvalgene og vil være gjeldende for 2023.

Granåsen barnehager fremmer drømmer og livsglede

BARNEHAGENS VISJON OG VERDIGRUNNLAG

Barnehagens visjon er ei ledestjerne, noe vi skal strekke oss etter, samtidig som den er bærekraftig. Den skal være ivaretagende for barns behov i dag og i fremtiden

VÅR VISJON

Granåsen barnehager fremmer drømmer og livsglede

Tilstedeværelse, trygghet, toleranse, nysgjerrighet og anerkjennelse viktige kjerneverdier hos oss. Dette er verdier vi skal arbeide mot og verdier som skal prege hverdagen.

Barnehagens innhold bygger på et helhetlig læringsyn, hvor omsorg og lek, læring og danning er sentrale begreper. Sosial kompetanse og de sju fagområdene i Rammeplanen er sentralt innhold i læringsmiljøet.

Personalet er barnehagens aller viktigste ressurs. Som rollemodeller har vi et særlig ansvar for at barnehagens verdigrunnlag etterlevs i praksis. Dette innebærer at refleksjon over egne verdier inngår i personalets pedagogiske drøftinger.

Barnehageloven § 1, formål

“Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd, solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barn skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for felleskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.”

BARNEHAGENS KJERNEVERDIER

Granåsen barnehager skal preges av de kjerneverdiene vi har fastsatt. Dette er verdier vi skal fokusere på i hverdagen og som skal prege innholdet i tema, prosjekter og målsettinger.

KJERNEVERDIER	PRAKSIS
Anerkjennelse	Alle barna i Granåsen barnehager skal bli bekreftet for den de er. Alle barn skal inkludere hverandre i lek og aktiviteter. De voksne skal legge til rette for barns medvirkning og for barnas ulike uttryksmåter.
Toleranse	Barna skal vise hverandre respekt og empati. De voksne skal være rollemodeller gjennom å respektere og inkludere alle barn, alle kollegaer og alle foreldre
Nysgjerrighet	Barna skal ha rike muligheter til undring og utforskning. De voksne skal legge til rette for barns skaperglede, og de skal fange opp hva barna er opptatt av.
Tilstedeværelse	De voksne skal være sensitive ovenfor barna gjennom å være mentalt tilstede. Barna skal ha rike muligheter til å være i leken over tid, og samtidig få den støtten de trenger fra tilgjengelige voksne.
Trygghet	Barna skal bli møtt og være omgitt av kjente, sensitive voksne. Det er de voksnes ansvar at enkeltbarnet skal føle seg velkommen.

FORELDRESAMARBEID

Foreldrene er en av barnehagens aller viktigste samarbeidspartnere. Vi skal ha et tett og nært samarbeid slik at vi sammen kan gi barna en trygg og god hverdag. Gjennom daglig kommunikasjon, foreldresamtaler, foreldremøter og samarbeidsutvalg vil vi fremme et inkluderende og konstruktivt foreldresamarbeid til barns beste.

Stein Saks Papir (SSP) er en ny strategi hvor vi skal samarbeide for en god oppvekst for alle barn. SSP-strategien er en veileder for å redusere mobbing (utenforskap), digital netthets og seksuelle krenkelser, og i dette ligger det nye føringer på hvordan tjenester skal utformes.

Se nettsiden: [SteinSaksPapir](https://steinsakspapir.org/) (<https://steinsakspapir.org/>)

ICDP

ICDP - en møteplass for foreldre.

International Child Development Programme (ICDP) er et enkelt, helsefremmende og forebyggende program som har som mål å styrke omsorgen og oppveksten for barn og unge. Det retter seg mot omsorgsgivere og skal styrke deres omsorgskompetanse.

I ICDP foreldregrupper legges det til rette for å møte andre foreldre, dele erfaringer og å drøfte gleder og utfordringer når det gjelder forholdet mellom barn og foreldre. Granåsen barnehager har flere sertifiserte veiledere og tilbyr kurs hvert halvår til våre foreldre.

Alle foreldre i Trondheim kommune kan delta på ICDP grupper i sin bydel. Mer informasjon finner dere <https://www.trondheim.kommune.no/icdp/>

Samarbeidsutvalg (SU) og Foreldrerådets arbeidsutvalg (AU)

Barnehagen har et samarbeidsutvalg i hver barnehage.

Samarbeidsutvalget består av to foreldrerepresentanter, to ansatterrepresentanter og en fra barnehageeier (enhetsleder eller avdelingsleder). Foreldrerepresentantene velges på foreldremøte.

I tillegg har enheten et koordinerende samarbeidsutvalg som består av en foreldrerepresentant og ansattes representant fra hver barnehage, enhetsleder og avdelingsledere.

Samarbeidsutvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ for alle parter som på ulike måter har et ansvar for barnehagens innhold og drift.

Representantene kan komme med råd og innspill. Dersom det ikke er utnevnt et AU (foreldrerådets arbeidsutvalg), kan SU arrangere dugnader, temakvelder, og andre arrangementer som kan skape kontakt mellom hjem og barnehage.

Dersom det oppstår konflikt skal samarbeidsutvalget arbeide for å finne fram felles løsninger. For mer informasjon om Samarbeidsutvalget og Foreldrerådets arbeidsutvalg, se vår hjemmeside.

<https://www.trondheim.kommune.no/granasen-bhgr/>

OVERGANGER

Når barnet begynner i barnehagen

Vi skal legge til rette for at barnet får en trygg og god start i barnehagen. Vi skal tilpasse rutiner, organisere tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere relasjoner og knytte seg til personalet og andre barn.

Barnehagen har et særskilt ansvar for å bli godt kjent med familien og barnet. Personalet skal etablere gode relasjoner, være en samarbeidspartner, være støttende og veilede både foreldre og barn.

Administrasjonen kaller inn alle nye familier til et felles informasjonsmøte i løpet av våren, før et nytt barnehageår. Her vil de på et generelt grunnlag få informasjon om oppstart, rutiner og barnehagehverdagen. Ved oppstart avtaler den ansvarlige pedagogen oppstartsamtaler, dybdesamtaler og foreldresamtaler med utgangspunkt i veilederen [SE MEG](#).

Barnehagen deltar i et folkehelseprosjekt - Liten og ny i barnehagen. Prosjektet har fokus på hvordan foreldre og ansatte i barnehagen sammen skal sikre barna en god overgang fra hjem til barnehage. Barnehagen inviterer til besøksdager før oppstart, har oppstart grupper før oppstart, samt 5 dager der foreldrene er i barnehagen sammen med barnet under/i tilvenningsperioden. Prosjektet har egen oppdatert hjemmeside: <https://litenogny.com>

I tilvenningsprosessen skal foreldrene være sammen med barnet. Det er foreldrene som tar ansvar for barnet sitt under måltid, stell, lek og så videre. Da får personalet i barnehagen mulighet til å bli bedre kjent med barnet, mens foreldrene selv tar hånd om barnet.

Foreldrene får mulighet til å bli bedre kjent med barnehagens rutiner og miljø, etablere en samarbeidsrelasjon med de ansatte og bli kjent med andre foreldre og barn. Barnet får anledning til å bruke foreldrene som en trygg base for utforskning av alt det nye i barnehagen.

Overganger innad i barnehagen

For å skape gode sammenhenger for barna ved overgang fra småbarn til storbarn har vi felles møtepunkter gjennom vårhalvåret. Dette kan være felles turer, felles samlinger, besøke hverandre på basen mm. Barnehagen gjennomfører overgangssamtaler, også som tilbud til foreldre som har behov for dette.

- Personalet skal samarbeide på tvers av sine team for å etablere gode rutiner for bytte av barnegruppe
- Personalet skal ha felles arrangement der småbarn og storbarn deltar sammen
- Personalet samarbeider om overgangsobjekter som sanger og eventyr.

Overgang mellom barnehage og skole

Grunnleggende kompetanse barnet har ervervet i barnehagen vil ha stor betydning for barnets trivsel og læringsutbytte i skolen. Forskning viser at læring er en selvforsterkende prosess og at det er viktig å ha fokus på barnets styrke og robusthet. Slik vil barnehagen være en viktig del av barnets utdanningsløp.

I vår enhet har vi satt av en fast dag i uken hvor skolestarterne har et eget opplegg som veksler mellom tilrettelagte aktiviteter og fellesturer fra våre tre barnehager.

Barn og foreldre skal være trygge på at både barnehage og skole gjør sitt beste for å skape kontinuitet og sammenheng i opplæringen, og at barnet sikres en god overgang fra barnehage til skole. Dette krever tett samarbeid med barna og de foresatte, og mellom ansatte i barnehagen og skolen. Det er viktig at barnet får medvirke og delta i dette arbeidet.

[Overganger i opplæringa - Trondheim kommune](#)

BARNEHAGENS FORMÅL OG INNHOLD

Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. Arbeidet med *omsorg, lek, danning og læring* skal sees i sammenheng, og skal sammen med områder som sosial kompetanse, kommunikasjon og språk bidra til barns allsidige utvikling.

På Granåsen barnehager arbeider vi tverrfaglig, det betyr at vi er innom flere av disse områdene samtidig.

Omsorg

Omsorg er en forutsetning for barnets trivsel og utvikling. Personalet skal gi barnet den omsorgen det trenger og lære barnet omsorgshandlinger ovenfor seg selv og andre .

I praksis handler dette om tilstedeværelse, skape trygghet og anerkjenne barnet. Det handler om å gi barn trøst, varme, utfordringer og muligheter. Ansatte skal gjennom bruk av trygghetssirkelen møte hvert barns behov for utforskning og trygghet og hjelp til å regulere følelser.

- Personalet skal ivareta barnas behov for all omsorg, inkludert behov for ro og hvile

Lek

Leken har en sentral plass i hverdagen vår. Vi mener at lek er en viktig arena der læring skjer. Men det er også en arena der utestenging, mobbing og andre uheldige hendelser kan forekomme. Derfor er den voksnes tilstedeværelse ekstra viktig. Selv om leken er på barnas premisser, skal den voksne alltid være til stede, ikke bare for å observere, men for å inspirere, veilede og skape gode relasjoner. Leken skal være lystbetont gjennom hele dagen.

- Personalet skal organisere rom, tid og lekemateriale for å inspirere til ulike typer lek.
- Personalet skal bidra til at alle barn inkluderes i leken og danner vennsksapsrelasjoner i barnehagen
- Personalet skal aktivt delta i leken sammen med barna
- Personalet skal observere og analysere leken og bruke dette i refleksjon sammen for å berike og utvikle leken videre

Danning

Danning er på mange måter resultatet av det innholdet vi praktiserer i barnehagen. Danning er forming av barnets personlighet, oppførsel og moralske holdning gjennom oppdragelse, miljø og utdanning. Vi skal bidra til å gjøre barn istand til å møte samfunnet som medmenneske og deltaker. Gjennom å styrke barnets selvfølelse og synliggjøre mangfoldet og fellesskapet, tror vi at barnet vil møte samfunnet på en demokratisk og ansvarlig måte.

- **Personalet skal legge til rette for meningsfulle opplevelser og støtte barnas identitetsutvikling og positive selvforståelse**

Læring

Læring skjer gjennom hele dagen i lek, voksenstyrte aktiviteter, formelle og uformelle møter. Barnehagen skal legge til rette for et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å lære. Vi skal introdusere nye elementer, situasjoner og redskaper som bidrar til meningsfull samhandling. I denne prosessen skal vi la barnet aktivt få bidra i samspill med andre barn og personalet.

Granåsen barnehager mener læring skjer i gode relasjoner mellom barn-barn og voksen-barn. Derfor har de voksne på barnehagen et særskilt ansvar for å skape gode relasjoner på tvers av kjønn, alder og forutsetning. De valgene vi gjør og beslutningene vi tar skal være på bakgrunn av pedagogiske prosesser, som har til hensikt å skape en bedre hverdag for enkeltbarnet og barnegruppen.

- **Personalet skal være oppmerksom på barnas interesser og engasjement og legge til rette for læring i ulike situasjoner og aktiviteter**
- **Personalet skal legge til rette for helhetlige læringsprosesser som fremmer barnets trivsel og allsidig utvikling**

Vennskap og fellesskap

Vennskap og fellesskap er sentrale fokusområder i barnehagen. Vi arbeider for å styrke relasjoner mellom barna med den hensikt å skape vennskap og trivsel. Vi skal fremheve fellesskapet og synliggjøre betydningen av dette. I Granåsen barnehager skal alle barn oppleve å være i trygghet i vennsksrelasjoner. Vi skal forebygge all form for diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre.

- Personalet skal støtte barns initiativ til samspill og oppleve vennskap og lære å beholde venner.
- Personalet skal forebygge, stoppe og følge opp all form for diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre. Barnehageloven, §§ 41 til 43.
- Alle 4 og 5-åringene skal ha barnesamtaler om vennskap og trivsel.

Kommunikasjon og språk

Vi skal anerkjenne og verdsette barns ulike former for kommunikasjonsuttrykk og verbale og nonverbale språk. I barnehagehverdagen skal personalet bruke språket bevisst i alle situasjoner og aktiviteter. Vi skal gi barnet god språkstimulering gjennom hele barnehagehverdagen og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon. Granåsen barnehager ser på kommunikasjon og språkutvikling som en vesentlig faktor som vi skal integrere i alle våre satsningsområder. Vi skal arbeide med en helhetlig språkutvikling i det ordinære tilbudet med fokus på *tidlig innsats*, *struktur* og *solidaritet*.

Personalet skal være tydelige og gode rollemodeller som kontinuerlig arbeider med å kvalitetssikre arbeidet innen kommunikasjon og språk.

- Personalet skal skape et miljø der språkstimulering og kommunikasjonsuttrykk fremheves

PROGRESJONSPLANER

Progresjonsplanen er laget med utgangspunkt i Rammeplanen og skal si noe om hvordan vi arbeider med de ulike fagområdene.

Rammeplan for barnehagen 2017

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barn skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barn skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter.

Vår progresjon tar utgangspunkt i barnets start i barnehagen og frem til barnet slutter. I denne perioden har vi et ansvar og skal sørge for utvikling og læring. Det er viktig for oss å presisere at dette er en prosess, barn tilegner seg hele tiden erfaringer og ny kunnskap. Vi har fokus på at lek og læring henger sammen. De fleste barna begynner i barnehagen når de er 1 år, men vi har også de som begynner i barnehagen når de er både 2, 3, 4 og 5 år. I sin ryggsekk har de med seg ulike erfaringer og opplevelser. Dette er forutsetninger vi skal ta hensyn til når vi er i samspill med barn.

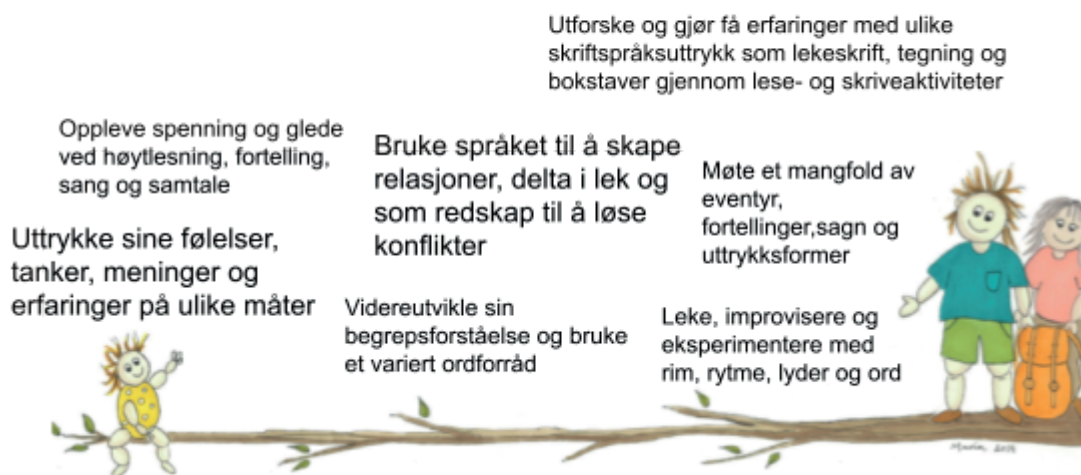
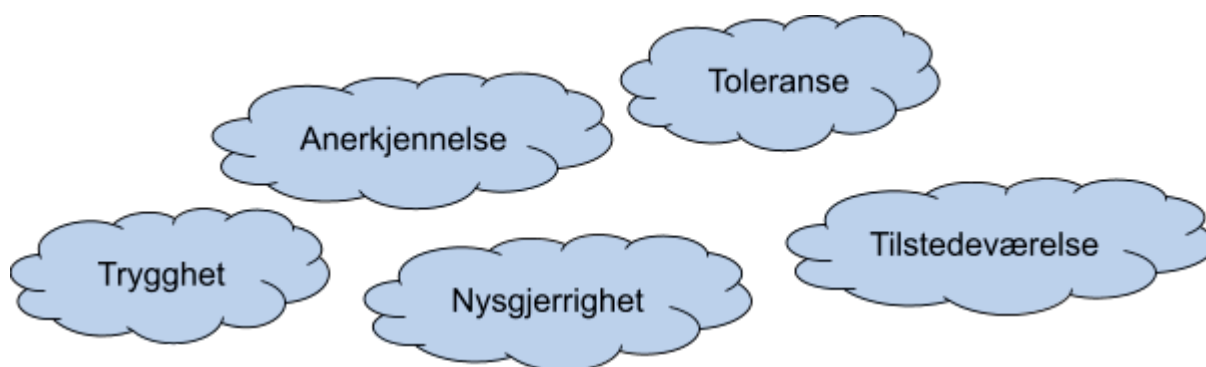
Det er viktig å ha kjennskap til alle fagområder i Rammeplanen, samtidig som en skal forstå progresjonsplanen vår. Denne planen, sammen med våre månedsbrev, skal gi et godt innblikk i vår hverdag sammen med barna.

Kommunikasjon, språk og tekst

Rammeplan for barnehagen 2017

"Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer. I barnehagen skal barna møte ulike språk, språkformer og dialekter gjennom rim, regler, sanger, litteratur og tekster fra samtid og fortid. Barnehagen skal bidra til at barn leker med språk, symboler og tekst og stimulerer til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling.

I barnehagen skal barna få mulighet til å erfare ulike formidlingsmåter av tekster og fortellinger, som kilde til estetiske opplevelser, kunnskap, refleksjon og møter med språk og kultur. Personalet skal invitere til utforskning av både muntlige språk og skriftspråk"

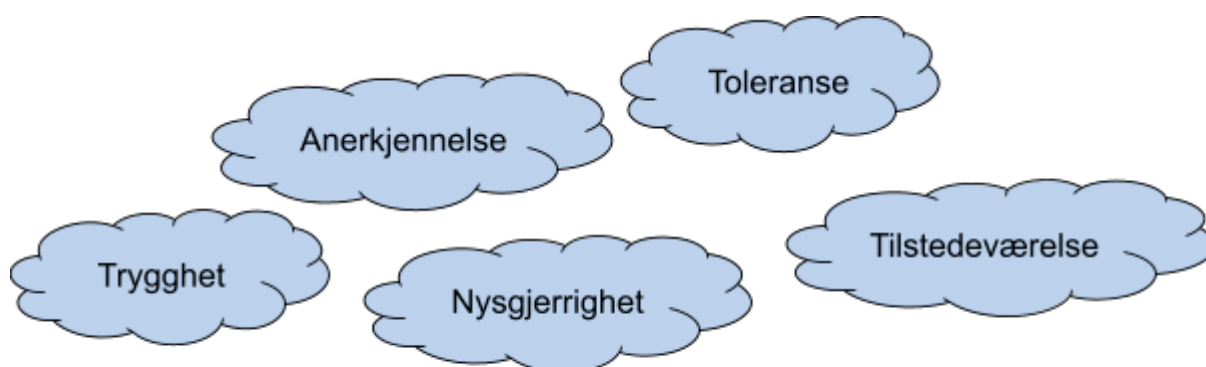

Kropp, bevegelse, mat og helse

Rammeplan for barnehagen 2017

"Vaner og handlingsmønster tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut. Barnehagen skal legge til rette for at alle barn kan oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barna skal inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Barnehagen skal bidra til at barna blir kjent med kroppen sin og utvikler bevissthet om egne og andres grenser.

Gjennom arbeid med fagområdet skal barn få mulighet til å sanse, oppleve, leke, lære og skape med kroppen som utgangspunkt. Gjennom medvirkning i mat- og måltidsaktiviteter skal barna motiveres til å spise sunn mat og få grunnleggende forståelse for hvordan sunn mat kan bidra til god helse. "

Bli trygg på egen kropp, få en positiv oppfatning av seg selv og bli kjent med egne følelser

Bli kjent med egne behov, få kjennskap til menneskekroppen og utvikle gode vaner for hygiene og et variert kosthold

Sette grenser for egen kropp og respektere andres grenser

Få innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid. Delta aktivt før, under og etter måltidet.

Videreutvikle motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper

Opplive trivsel, glede og mestring ved allsidig bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt

Opplive å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer

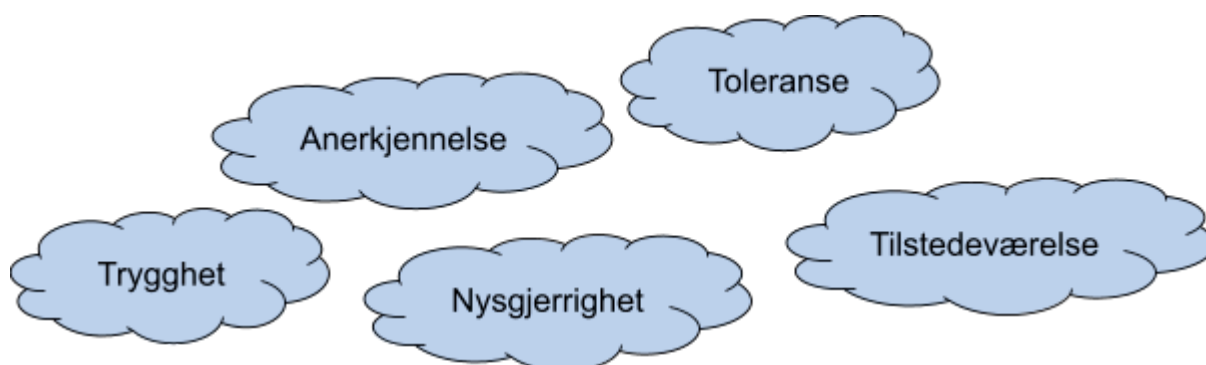

Kunst, kultur og kreativitet

Rammeplan for barnehagen 2017

"Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltagelse og eget skapende arbeid. I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk. Barnehagen skal legge til rette for samhörighet og kreativitet ved å bidra til at barna får være sammen om å oppleve og skape kunstneriske og kulturelle uttrykk.

Fagområdet omhandler uttrykksformer som billedkunst og kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design. Barnehagen skal la barna møte ulike kunstneriske og kulturelle uttrykk som gjenspeiler et mangfoldig samfunn og ulike tidsepoker. I arbeid med fagområdet skal personalet stimulere barnas nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering. Barnehagen må legge til rette for å videreutvikle barnas kreative prosesser og uttrykk"

Opplive glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet

Bruke ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk

Møte en mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer og utforsker og deltar i kunst- og kulturopplevelser sammen med andre.

Bearbeide inntrykk og følelser i møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapende virksomhet ute og inne

Tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer

Ta i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede

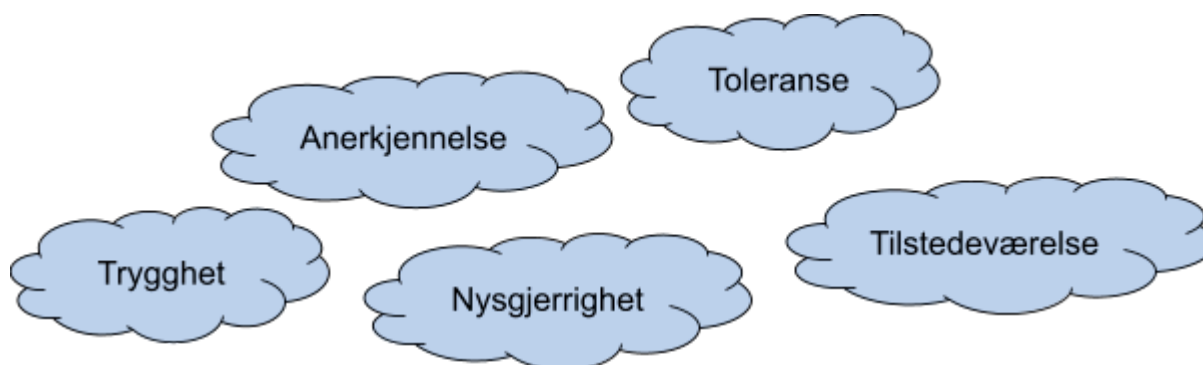

Natur, miljø og teknologi

Rammeplan for barnehagen 2017

“Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling. Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer med naturen som fremmer evnen til å orientere seg og oppholde seg i naturen til ulike årstider.

Barnehagen skal legge til rette for at barn kan få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som arena for lek og læring. Barnehagen skal legge til rette for at barn kan forbli nysgjerrig på naturvitenskapelige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskap”

Få kjennskap til menneskets livssyklus

Få kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lære av naturen og utvikle respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen

Få gode opplevelser med friluftsliv året rundt

Oppleve og utforske naturen

Lage konstruksjoner av ulike materialer og utforske muligheter som ligger i redskaper og teknologi

Få kunnskap om dyr og dyreliv

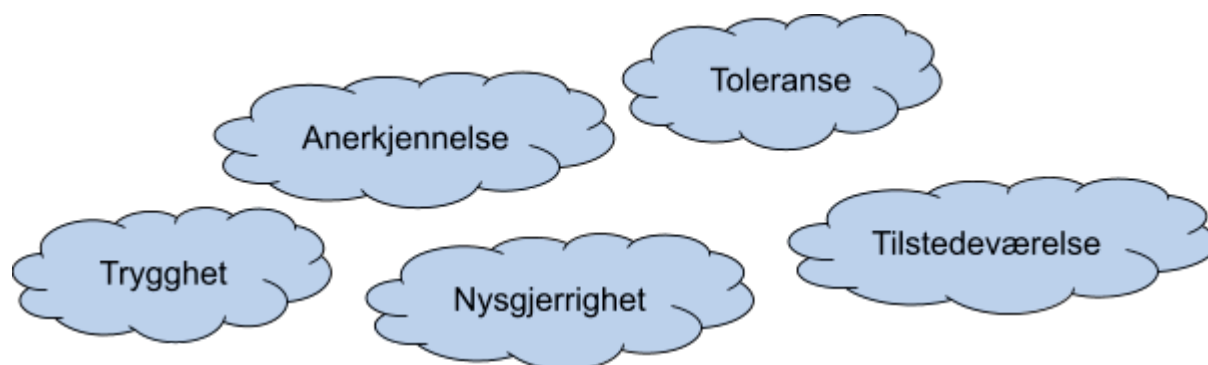
Oppleve, utforske og eksperimentere med naturfenomener og fysiske lover

Antall, rom og form

Rammeplan for barnehagen 2017

"Fagområdet handler om å oppdage og skape strukturer og hjelper barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet. Barnehagen skal synliggjøre sammenhenger og legge til rette for at barna kan utforske og oppdage matematikk i dagligliv, i teknologi, natur, kunst og kultur og ved selv å være kreativ og skapende. Arbeid med fagområdet skal stimulere barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon for problemløsning. Fagområdet omfatter lekende og undersøkende arbeid med sammenligning, sortering, plassering, orientering, visualisering, former, mønster, tall, telling og måling. det handler om å stille spørsmål, resonnere, argumentere og søke løsninger "

Undersøke og få erfaring med løsning av matematiske problemer og oppleve matematikkglede

Bruk kroppen og sansene for å utvikle romforståelsen

Leke og eksperimentere med tall, mengde og telling og få en bedre erfaring med ulike måter å uttrykke dette på

Oppdage og undre seg over matematiske sammenhenger

Undersøke og gjenkjenne egenskaper ved former og sortere dem på forskjellige måter

Erfare størrelser i sine omgivelser og sammenligne disse

Utvikle forståelse for grunnleggende matematiske begreper

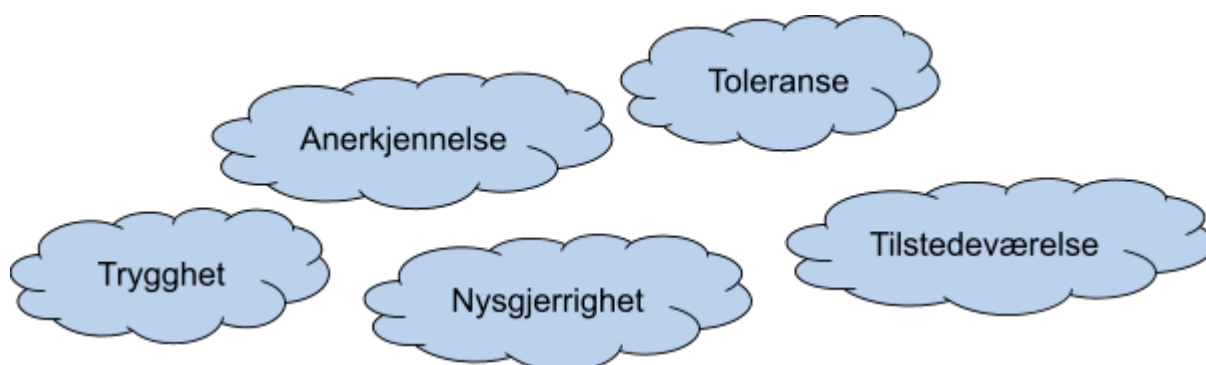

Etikk, religion og filosofi

Rammeplan for barnehagen 2017

"Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger. Fagområdet retter særlig oppmerksomhet mot barnehagens samfunnsmandat og verdigrunnlag i et samfunn preget av livssynsmangfold.

Barnehagen skal la barna få kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn og erfaringer med at kulturelle uttrykk har egenverdi. Barnehagen skal skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers livsverden og levesett. Gjennom å samtale om og undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål skal barn få anledning til selv å formulere spørsmål, lytte til andre, reflektere og finne svar. Slik skal barnehagen bidra til å legge grunnlag for kritisk tenkning og dømmekraft"

Utvikle interesse og respekt for hverandre og forstå verdien av likheter og ulikheter i et felleskap

Få en forståelse for at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og leve sammen på

Utforske og undre seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål

Få kjennskap til, forstå og reflektere over grunnleggende normer og verdier

Få kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og bli kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen

Nærmiljø og samfunn

Rammeplan for barnehagen 2017

"Barnas medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt i og erfaring med deltagelse i et demokratisk samfunn. Gjennom utforskning, opplevelser og erfaringer skal barnehagen bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunn og verden.

Barnehagen skal bidra til kunnskap om og erfaring med lokale tradisjoner, samfunnsinstitusjoner og yrker slik at barna kan oppleve tilhørighet til nærmiljøet. Kulturelt mangfold, ulike levevis og ulike familieformer er en del av fagområdet. Gjennom lek og varierte aktiviteter skal barna få erfaring med å lytte, forhandle og diskutere og få begynnende kjennskap til menneskerettighetene.

Fagområdet skal omfatte kjennskap til samisk språk, kultur og tradisjon og kjennskap til nasjonale minoriteter. I Norge er dette kvener/norskfinner, jøder, skogfinner, rom og romanifolk/tatere. "

Bli kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner

Erfare at alle får utfordringer og like muligheter til deltagelse

Bli kjent med at samene er Norges urfolk, og få kjennskap til samisk kultur

Utforske ulike landskap, bli kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt

Få kjennskap til nasjonale minoriteter

Bli kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer

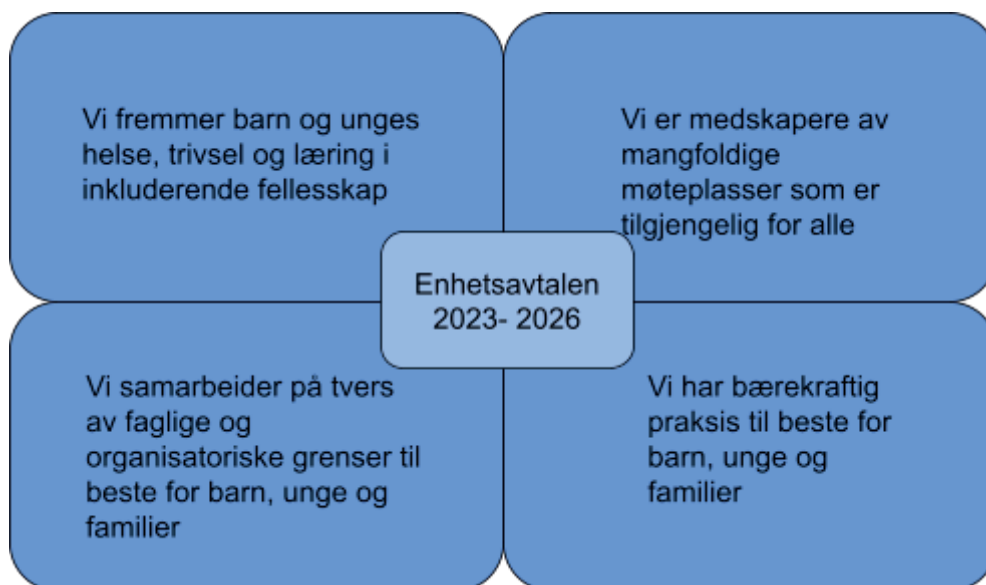
Oppmuntre til å medvirke i egen hverdag og utvikle tillit til deltagelse i samfunnet

ENHETSAVTALENS PERIODEMÅL 2023 - 2026

Alle kommunale barnehager i Trondheim kommune har gjennom enhetsavtalen fire hovedmål for perioden 2023 – 2026. Enhetsavtalen omfatter felles resultatmål og spesifikke enhetsmål. Avtalen er et verktøy for vår planlegging av virksomheten og for vurdering av måloppnåelse og resultater.

Granåsen barnehager har utarbeidet tiltak som skal hjelpe oss i arbeidene med periode målene. Tiltakene er knyttet sammen med enhetens egne satsinger og er beskrevet i Årsplanen under *Satsinger for Granåsen barnehager*. Tiltakene evalueres vår og høst.

Bærekraft

Granåsen barnehager skal i årene 2023-2026 ivareta et bærekraftig fokus . Dette skal vi gjøre med utgangspunkt i FNs 17 bærekraftsmål, som etiske kompass for våre satsningsområder i planlegge og evaluering.

Bærekraft defineres som ” *Utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov* ”.

Definisjonen legger vekt på at bærekraftig utvikling er et globalt begrep som er basert på solidaritet med kommende generasjoner, i tillegg til alle de som lever i dag. Det er en anerkjennelse av at vi bare har en klode, med en begrenset mengde ressurser, og at det er i vår felles interesse å ta vare på den.

Praksiser som vi arbeider med i tilknytning til bærekraft

- Samarbeide med foreldre, nærmiljø og gjenbruksentralen.
- Bevissthet om forbruk og gjenbruk. Holdning til å ta vare på, og bruke det vi lager selv.
- Innkjøp. Fokus på materialvalg ved innkjøp. Minimere artikler i plast.
- Barns psykiske miljø og inkluderende miljø for alle barn. Robuste barnefelleskap
- Ta med søppel man finner i skogen, og rydde etter seg selv
- Respekt for naturens ressurser, og det å kunne benytte seg av den
- Verne om artsmangfoldet. Insektshotell, fuglekasser og humlehus.
- Bruke naturens ressurser som mat, bær, lekeplass og oppholdsareal.
- Fra jord til bord - vi har drivhus, grønnsakshage og kompost
- Det serveres havregrøt eller byggrøt til frokost. Vi har smørremåltid og varm lunsj, og barna er deltakende ved å dekke bord, lage mat og rydde av. Det serveres sesongbasert frukt og grønt
- Minske matsvinnet - vi lager noe annet av matrester

Barnehagens satsningsområder

BARN og Rom

Granåsen barnehager deltar i nettverket BARN & Rom sammen med andre barnehager i Trondheim kommune. Miljøet vi beveger oss i skal bære preg av inkluderende møteplasser for små og større barnegrupper. Møteplasser utvikles sammen med barna og skal invitere til lek, utforskning, nysgjerrighet, skaperglede, vennskap, undring, samtale, bevegelse og hvile.

I 2022-2024 er fokusområdet hvordan vi skal legge til rette for *estetisk utforskning som fremmer fellesskap*.

Vi jobber etter FNs bærekraftsmål 4, god utdanning, når vi legger til rette for gode læringsmiljøer.

Vi lager gode læringsmiljøer ved å bruke mest mulig gjenbruk, dette for å være med på å begrense dagens forbruk og produksjon, FNs bærekraftsmål 12, ansvarlig forbruk og produksjon.

TILTAK	PRAKSIS
Kosthold og Matglede	<ul style="list-style-type: none"> • Tilrettelegging av rom til måltid • Små og store rom som skaper ro og den gode samtalen • Barna hjelper til å lage mat, dekke bord og rydder opp etter måltidet. • Henge opp råvareplakater på teamene
Grønt flagg	<ul style="list-style-type: none"> • Bruker inneplanter får å få gode rom - grønt miljø • Øve opp bevissthet om forbruk sammen med barn. Fokus på prosess fremfor produksjon. • Bruker gjenbruksmaterialer. Bevisstgjøring av innkjøp. Fase ut bruk av glitter. Reparere leker sammen med barna. Delingskultur for leker på enheten • Bruke naturmaterialer, udefinerte materialer og nok materialer til lek • Ta med barna i utvikling av det fysiske miljøet.
Friluftsliv og Uteglede	<ul style="list-style-type: none"> • Sporløs ferdsel. • Ivareta stier og turplasser, inkludere foreldre • Tilgjengelige naturmaterialer for lek • Ta med naturen innenfor gjerdet/skape lekesoner • Ta med innermateriale ut og naturmaterialer inn

Grønt Flagg

Trondheim kommune har et mål om at alle skoler og barnehager skal ha en årlig resertifisering etter Grønt Flaggs sine kriterier.

Granåsen barnehager er registrert med våre tre barnehager 3. Det innebærer at hvert enkelt hus har sitt eget Grønne Flagg, men vi samler arbeidet i en felles søknad for resertifisering.

Det er utarbeidet en miljøhandlingsplan som hele barnehagen er forpliktet til å følge.

Miljøreglene er utarbeidet sammen med barna og er godt synlig i miljøet.

Målet vårt er at vi skal begrense papirbruken, kildesortere all søppel og kompostere matavfall. Vi skal dyrke grønnsaker i drivhus og grønnsakshagene våre.

Vi er med på å stoppe klimaendringene, FNs bærekraftsmål 13.

TILTAK	PRAKSIS
Kosthold og Matglede	<ul style="list-style-type: none"> • Deltakende barn i prosessen fra jord til bord til jord • Matavfall komposteres og kompostbingen holdes ved like gjennom hele året • Grønnsakshagen og drivhuset skal brukes aktivt av barn og voksne, og som overgangsobjekt fra småbarn og storbarn • Sanke mat i naturen og bruk av kortreist mat • Samarbeid med foreldre om spesifikke fokusområder
BARN og Rom	<ul style="list-style-type: none"> • Tilrettelegger for gode møteplasser i naturen • Ta med naturmaterialer inn • Fokus på gjenbruk og hvilke materialer vi bruker • Gjenbrukstorg som står over tid og reoperasjon av ødelagte klær og ting • Synlig system for kildesortering
Friluftsliv og Uteglede	<ul style="list-style-type: none"> • Vi plukker søppel og rydder etter oss på turer • Vi deltar på Ruskenaksjonen • Spørløs ferdsel • Bli kjent med artsmangfoldet som er i nærmiljøet vårt

Friluftsliv og Uteglede

Barnehagens plassering gjør det naturlig å ha et ekstra fokus på friluftsliv.

Målet er å gi barna gode opplevelser og erfaringer i naturen gjennom hele året og legge til rette for uteglede.

Gi barna erfaringer med hva som kan være turglede og mestringsopplevelser i små og større barnegrupper.

Barna får kjenne på gleden over å være ute og i fysisk aktivitet. FNs bærekraftsmål 3, god helse.

Barna skal få erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen, FNs bærekraftsmål 15, livet på land.

TILTAK	PRAKSIS
Kosthold og Matglede	<ul style="list-style-type: none"> • Gi barna erfaringer med å sanke og tilberede mat ute • Skape gode opplevelser gjennom å spise mat ute med barna • Fra jord til bord og bruk av grønnsakshagen,
Grønt flagg	<ul style="list-style-type: none"> • Sporløs ferdsel og ferdaråd • Deltar på Ruskenaksjonen • Respekt og kunnskap om insekter og dyr, artsmangfold • Gi barna kunnskap om hvordan menneskers levesett påvirker naturen og klima • Samarbeid med foreldre om lånestasjon for klær. • Insektshotell og fuglekasser
BARN og Rom	<ul style="list-style-type: none"> • Tilrettelegger for gode møteplasser i naturen og lokalsamfunnet • Bruke naturmaterialer inne • Naturlekeplass med barns medvirkning • Turer med tid til leik og estetisk samskaping • Dokumentasjon over turplasser. • Ta vare på utelekeplassen.

Kosthold og Matglede

Kosthold og måltid er en viktig del av barnehagens hverdag. Vi serverer både frokost, lunsj og nonsmat i barnehagen. **Målet for oss er å gi barna sunne og gode holdninger og vaner knyttet til kosthold, og gi de erfaringer som oppleves som gode knyttet til måltidet i sin helhet.**

Måltidet er en sentral pedagogisk arena med fokus på inkludering for alle barn. Barna skal bli kjent med ulike matkulturer i samarbeid med foreldre.

Barnehagen følger nasjonale retningslinjene for mat og måltider i barnehagen.

Kosthold og helse henger sammen. Hos oss serveres det havregrøt eller byggrynsgrøt til frokost, og vi tilbyr barna ulike grønnsaker og frukt til smøremåltidene. Dette er med å gi barna en bedre helse, FNs bærekraftsmål 3.

TILTAK	PRAKSIS
Grønt flagg	<ul style="list-style-type: none"> • Fra jord til bord: Drivhus, kompost og grønnsakshage • Sporløs ferdsel • Kompostering • Bruke rester, økt fokus på vegetar og fisk, rene råvarer og mindre kjøtt. • Frokost i barnehagen gir lik start for alle.
BARN og Rom	<ul style="list-style-type: none"> • Bruk visuell stimulering/pedagogisk dokumentasjon og menyhefte. • Legge til rette for at barna deltar i matgrupper og er medvirkende i alle deler av måltidet • Sosialt samspill og tilstedeværende voksne med fokus på matglede • Gi tid og rom for måltid
Friluftsliv og Uteglede	<ul style="list-style-type: none"> • Legge til rette for matglede i naturen • Utnytte ressurser i skogen. • Samtale med og gi opplevelse til barna om hva vi kan spise fra naturen • Foreldresamarbeid om innhold i matpakker

TRADISJONER

Vi har flere tradisjoner gjennom barnehageåret som markeres ut over vanlig praksis og som ikke nødvendigvis er direkte beskrevet i Rammeplanen. Jul, påske og andre kulturers tradisjoner markerer vi gjennom barnehageåret. Barnegruppens forutsetninger og familienes bakgrunn vil alltid ligge til grunn når vi planlegger de ulike markeringene i barnehagen.

Bursdagsfeiring	Bursdagsbarnet skal være i fokus gjennom hele dagen og få medvirke i sin egen hverdag. Det skal markeres både på utsiden og innsiden med flagg og bilde
Samenes nasjonaldag	Markere samenes nasjonaldag for å synliggjøre samisk kultur. Barnehagen jobber med dette over en periode. Dette arbeidet skal omfatte kjennskap til samisk språk, kultur og tradisjon.
Vinterfest	Vinterfest arrangeres i samarbeid med alle team/hus. Det er en aktivitetsdag i Granåsen der alle våre tre barnehager deltar og er med og setter premissene for innhold
Vinterleir Førskolegrupper	Vinterleir arrangeres som en del av friluftslivkonseptet, og det er også en felles avslutning for førskolegruppene. Levering og henting skjer i vinterleiren som har tilholdssted et sted i Bymarka, vanligvis v/skileiken.
17. mai	Barnehagen markerer Norges grunnlovsdag på alle tre hus
Sommeravslutning	Barnehagen inviterer til avslutningsfest der førskolebarna blir takket av. Alle team bidrar med innslag
FN-Dagen	Foreldre/foresatte inviteres til foreldrearrangement der barnehagen viser frem hva vi har hatt fokus på den siste tiden. Tema skal være knyttet opp mot FN og barnevernkonvensjonen. I 2022 inngår denne innsamlingen til TV-aksjonen.
Juletradisjoner	Førskolegruppa går Lucia-tog ute i barnehagen. Foreldre/foresatte inviteres inn til barnehagen for å overvære dette. Adventssamlinger i grupper og felles. Juleaktiviteter som verksted, baking, kirkebesøk, julebord og nissefest med besøk av julenissen.

REKOM

Vi er deltagende i Regional ordning for kompetanseutvikling i barnehagen (REKOM) i samarbeid med Dronning Mauds Minnes Høgskole for barnehagelærerutdanning fram til juni 2023. Her skal barnehagen utvikle sin pedagogiske praksis gjennom barnehagebasert kompetanseutvikling. Målet er å sikre at alle barn får et likeverdig barnehage tilbud av høy kvalitet.

Den barnehagebaserte kompetanseutviklingen skal ta utgangspunkt i innhold og intensjoner i rammeplanen, og er basert på kartlegging og analyse av kompetanse- og utviklingsbehovet i barnehagen.

LUBA

Granåsen barnehager er en lærerutdanningbarnehage.

Ordningen omhandler en samskaping prosess mellom barnehage og Universitet og høgskolesektoren, med den hensikt å utvikle barnehagelærerutdanningen videre, samt å styrke praksis relevansen til DMMH gjennom forskning og utviklingsarbeid. Sekundært skal prosjektet øke kompetansen i barnehagene. Prosjektet er et samarbeid mellom DMMH, Granåsen barnehager og SiT barnehager.

De ulike prosjektene;

Forsker Ingrid Bjørkøy: Musisk start på barnehagelivet – Et forsknings- og utviklingsprosjekt om sang og musikk i de yngste barnas oppstart i barnehagen

Forsker: Hege Nordnes og Børge Iversen

Hvordan få til genuin kritisk refleksjon på gruppa som får konsekvenser for barna/praksis på avdeling

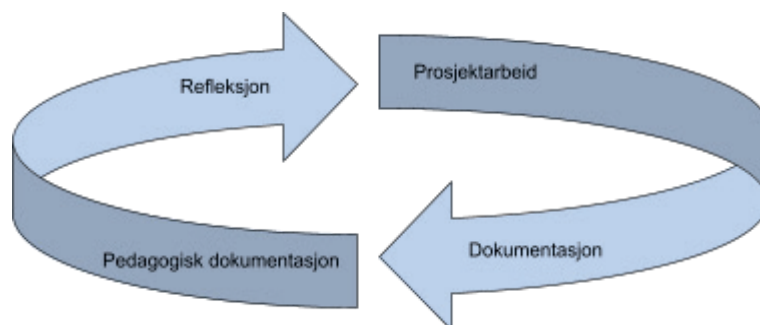
Forsker:Åse Kristin Hugnes:

Hvordan skape gode team i bhgen?

PHD-stipendiat: Thomas Nyeng:

Hva gjør studentene trygge/motiverte for å drive med musikk i barnehagen.

BARNEHAGENS ARBEIDSMÅTER VURDERINGSARBEID OG DOKUMENTASJON

Barnehagens arbeidsmåter

Vi skal til enhver tid ta i bruk varierte arbeidsmåter, og de skal være tilpasset enkeltbarnet, barnegruppen og lokalmiljøet. De valgene vi tar skal være basert på gjennomtenkte prosesser der refleksjon, dokumentasjon og vurdering inngår. Dette vil være en kontinuerlig prosess som foregår gjennom hele barnehageåret.

I Granåsen barnehager skal vi arbeide prosjektbasert. I prosjekt fordyper vi oss i tema sammen med andre. Det foregår gjerne i mindre grupper. Det legges stor vekt på initiativ fra barna, og samspill og samarbeid mellom barna. Det kan være mange prosjekter som går parallelt, men de skal henge sammen med fagområdene og enhetens egne satsinger.

Vurderingsarbeid

Vi skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet. Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Våre vurderinger vil bli et grunnlag for ny praksis eller en videreutvikling av dagens praksis.

Refleksjon skal være et en naturlig del av vår kommunikasjon og finne sted både i det uformelle og formelle (*systematisk vurderingsarbeid*).

Som en hjelp og støtte til vurderingsarbeidet kan vurderings-spørsmålene / hjelpe-spørsmålene brukes som et utgangspunkt for refleksjon.

Hva har dere gjort, hvordan har dere arbeidet ?
Hva har vært fokusområdet ?
Hva har dere lyktes med, hva ønsker du å trekke frem som en suksessfaktor ?
På hvilken måte har personalet bidratt ?
På hvilken måte har barn fått medvirket og satt sitt preg på arbeidet ?
Hva har vært utfordrende, vanskelig ?
Hvordan har våre verdier blitt utøvd i dette arbeidet ?
Hvilke og hvordan er fagområdene fra rammeplanen blitt inkludert i dette arbeidet ?
Hvordan har bærekraft preget arbeidet ?

Dokumentasjon

Ved siden av å vurdere vår praksis, skal vi også dokumentere vår praksis. Dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet skal inngå i vårt arbeid med å planlegge, vurdere og utvikle vår pedagogiske virksomhet.

Dokumentasjonen har flere sider. Den skal på den ene siden gi foreldre, lokalmiljøet, kommunen og andre interesserte innsikt i hvordan vi arbeider og om vi oppfyller kravene i barnehageloven og rammeplanen, og på den andre siden brukes av personalet sammen med vurderingsarbeidet. Dokumentasjonen skal hjelpe de ansatte til å reflektere over egen praksis.

Denne dokumentasjonen skal komme godt til syne **både for barn og foreldre** i miljøet.

- Personalet skal bruke praksisfortellinger som metode for refleksjon i møtene vi har.
- Barnas prosesser skal dokumenteres gjennom tekst, lyd, eller bilder
- Teamets fokus skal dokumenteres gjennom tekst, lyd, eller bilder
- All dokumentasjon skal vises i barnets miljø og bidra til nysgjerrighet og inspirasjon

Granåsen barnehager fremmer drømmer og livsglede

Trondheim kommune
Granåsen barnehager
Postboks 2300 Torgarden
7004 Trondheim

www.trondheim.kommune.no

107612 • Februar 2023
Skipnes Kommunikasjon

